

اقلیم آسایش گردشگری

آرشین بختیاری

شاید تا به امروز زیاد پیش آمده که برای سفر به یک مقصد و تفریح در آن منطقه، اول از همه شرایط جوی و آب و هوایی آن را در زمان سفر مورد بررسی قرار داده باشید. بی شک یکی از عوامل مؤثر بر زندگی، سلامتی و آسایش انسان شرایط اقلیمی است. این مسئله به خصوص زمانی که سفر در فضای باز و به منظور تفریح مطرح باشد، بسیار حائز اهمیت می باشد. منظور از شرایط اقلیمی انسان، مجموعه شرایطی است که از نظر حرارتی حداقل برای ۸۰ درصد از افراد مناسب باشد. وضعیت آب و هوایی یک منطقه از جمله مهمترین عوامل مؤثر در جهت جذب گردشگر و یا بالعکس تضعیف آن می باشد. تأثیر اقلیم بر رضایت گردشگران باعث گردیده تا این عامل به عنوان یکی از مهمترین عوامل مؤثر بر تصمیم گیری ها جهت برنامه ریزی و انتخاب محل اقامت محسوب شود. اگر چه رابطه وضعیت آب و هوایی یک منطقه و رضایت گردشگران واضح به نظر می رسد ولی ارتباط منطقی این دو بسیار پیچیده بوده است. از این رو معرفی و کاربرد شاخص های اقلیمی گردشگری جزو روش های مؤثر در زمینه شناخت هر چه بیشتر اثرات متقابل اقلیم و صنعت گردشگری به شمار می آید. در راستای مشخص نمودن بهترین زمان سفر به یک منطقه و حتی در زمینه های نوع و الویت بندی سرمایه گذاری های گردشگری، تعیین دوره های خوش آب و هوایی در هر مقصد لازم است. لذا در این تحقیق سعی بر آن شده است که یک شاخص اقلیم آسایش گردشگری در محیط های باز معرفی و تغییرات آب و هوایی از بعد گردشگری در شهرستانهای استان کرمان مورد بررسی قرار گیرند. این تحقیق برای اولین بار توسط پژوهشگران بصورت یک طرح پژوهشی در استان کرمان با حمایت دانشگاه شهید باهنر کرمان و در گستره ایران با تأیید صندوق حمایت از پژوهشگران کشور (ریاست جمهوری) انجام گرفته است. همانطور که قبلاً نیز ذکر شد در این شماره نتایج حاصل برای استان کرمان مطرح می گردد. روش محاسبات علمی و چگونگی انجام آن به تفصیل در مقالات علمی به چاپ رسیده است. لذا از آنجایی که از حوصله خوانندگان عزیز خارج است، علاقمندان جهت اطلاعات از روش های محاسباتی را به مطالعه مقالات مربوطه دعوت می نمایم.

آگاهی از چگونگی تغییرات اقلیم آسایش گردشگری در مناطق مختلف، برای برنامه ریزی و مدیریت موفق گردشگری مفید می باشد. اطلاع از تغییرات شاخص اقلیم آسایش گردشگری و شناسایی بهترین مقاصد گردشگری از نظر اقلیمی در هر ماه برای گردشگران در راستای انتخاب زمان و مکان و تجهیزات مناسب انواع گردشگری به ویژه گردشگری روستایی با توجه به ماهیت آن حائز اهمیت می باشد. همچنین استفاده از این اطلاعات در مدیریت و برنامه ریزی های گردشگری، بازاریابی و سرمایه گذاری های گردشگری، امکان دستیابی به موفقیت های بیشتر را فراهم می کند. در شکل زیر ابعاد تأثیر اقلیم آسایش در گردشگری ارائه گردیده است.

در این تحقیق منظور از اقلیم آسایش، آب و هوای مناسبی است که بدن انسان برای حفاظت در برابر پایداری محیط داخلی خود، نیازی به کوشش فراوان ندارد و در آن وضعیت، مکانیسم های منظم موانعها و توان بیولوژیکی عمده او به خطر نمی افتد با توجه به نمودار بالا، به طور خلاصه اطلاع از تغییرات اقلیم آسایش برای گردشگران، مدیران و برنامه ریزان گردشگری، تور اپراتورها، بازاریابان و سرمایه گذاران در صنعت گردشگری مفید و کاربردی می باشد. احساس آسایش اقلیمی انسان تقریباً متأثر از کلیه عناصر جوی بوده ولی تأثیر برخی کاملاً مشخص و برجسته و تأثیر بعضی از آنها خفیف است. دما، رطوبت، جریان هوا و تابش از جمله متغیر های مؤثر بر آسایش اقلیمی بوده است. عوامل فیزیکی نیز گرد و غبارهای آزار دهنده، بارش های ممتد و سیل آسا، رطوبت ناخوش آیند و هوای آزار دهنده و نامناسب را در بر می گیرد که به طور مستقیم یا غیر مستقیم بر رضایت فرد تأثیر می گذارد. برای مثال تأثیر مستقیم باد تند نگهداری از وسایل شخصی و تفرج در فضای باز را برای گردشگران مشکل می سازد و به صورت غیر مستقیم به واسطه پراکندن ماسه و غبار معلق در هوا سبب آزار گردشگران می گردد. عوامل زیباشناختی شامل عوامل آب و هوایی از جمله تابش مطلوب خورشید، وجود ابرهای زیبا و تعداد ساعات آفتابی مناسب می باشد. پوشش ابر و تابش آفتاب مهمترین متغیر های زیباشناختی هستند.

جدول زیر جنبه های مختلف اقلیم گردشگری، اهمیت و اثرات آنها را نشان می دهد.

جنبه های اقلیم	فاکتور اقلیم	اهمیت	اثر
تابش آفتاب، آبی بودن	کیفیت بالای تفریح	کیفیت بالای تفریح	کاهش و جذابیت محل بازدید
میزان دما	میزان دما	کیفیت بالای تفریح	کاهش و جذابیت محل بازدید
طول روز	آسایش	ساعات های روشنایی روز	
باد	تراحتی	جاذبه های وسایل توسط باد و گرد خاک	
باران	تراحتی	خسب شدن، کاهش دید، عدم امکان انجام برخی ورزش ها	
برف	ورزش و فعالیت های	شرکت در فعالیت ها و ورزش ها	
بخ	زیمنی	زحمی شدن آسایش دیدن اموال و دارایی ها	
هوای بد	تراحتی، خطر	عدم موارد منفی ذکر شده در بالا	
هوای خوب	آسایش	سلامتی جسمانی	
تلذذع مازاری بنفش	خطر، جذابیت	سلامتی، بروز شدن، آفتاب سوختگی	
تأثیرات همه جانبه دمای	آسایش گرمایی	فشار محیطی، خشکی فیزیولوژیکی، کاهش غیر طبیعی دمای بدن	
هوای باد، رطوبت تلذذع	معالجی، تفریح	پائیل شناختی	
خورشیدی، تلذذع موج			

شاخص معرفی شده در این مطالعه شاخص اقلیم گردشگری، TCI، که مخفف Tourism Climate Index می باشد و اولین بار توسط میچکوفسکی در سال ۱۹۸۵ پیشنهاد و یک روش تأیید شده علمی بوده است. شاخص مذکور ترکیبی از پارامترهایی بوده که بطور خلاصه شده، اثرات مربوط به میانگین دمای هوا و میانگین رطوبت نسبی، میزان بارندگی، تعداد ساعات آفتابی و میانگین سرعت باد می باشد. لازم به ذکر است که در محاسبات مربوط به هر یک از مؤلفه های این معادله از آمار نرمال هواشناسی (میانگین های بلند مدت) استفاده می گردد. وزن هر کدام از این مؤلفه ها نسبت به یکدیگر متفاوت تعریف شده است. بر اساس معادله TCI، پس از محاسبه مقدار عددی شاخص، با استفاده از جدول دسته بندی، وضعیت منطقه مورد مطالعه در آن ماه از نظر آسایش

